

TÜRKİYE TURUNÇGİL ÇEŞİT GELİŞTİRME PROGRAMI

Turunçgillerde virüs ve virüs benzeri hastalıkların, verimi % 10-50 oranında azalttığı belirtilmektedir. 1960'lı yıllardan itibaren Türkiye'de virüs ve virüs benzeri hastalıkların yayılımı ile ilgili olarak yapılan çalışmaların sonuçları, verim düşüklüğünün başlıca nedenlerinden birisinin turunçgil bahçelerinde bu hastalıkların yaygın olarak bulunması olduğunu göstermiştir. Özellikle verim ve kaliteyi artırmak ve dünya pazarında rekabet gücüne ulaşabilmek için birçok ülkenin çeşit geliştirme, arındırma, indeksleme ve introduksiyon konularını içeren turunçgil çeşit geliştirme programlarının uygulanmasına çok önceden başladıkları görülmektedir.

Ülkemizde ise bu programlara benzer bir program FAO destekli olarak 1988 yılında Narenciye ve Seracılık Araştırma Enstitüsü'nde başlamıştır. Proje çerçevesinde 1992 yılında ilk virüsten ari turunçgil aşı gözü ve 1996 yılında ise ilk virüsten ari turunçgil fidanı üretimi gerçekleştirilmiştir. 1994 yılında proje TAGEM destekli olarak "Türkiye Turunçgil Çeşit Geliştirme Programı (TTÇGP)" adını almış ve sürekli bir program haline getirilmiştir. Program kapsamında; sürgün ucu aşılama tekniği, biyolojik ve serolojik indekslemeler (Psorosis, Tatterleaf, Tristeza, Cachexia, Exocortis, Stubborn) ile sıcaklık tedavisi kullanılmakta olup arındırılmış bireylerin serada ve arazide adına doğruluk değerlendirmeleri yapılmaktadır. 2013 yılına kadar yurt içi ve yurt dışından gelen yeni çeşit ve klonlar programa dahil edilerek 226 turunçgil tür ve çeşidine ait 367 bireyde virüs ve virüs benzeri hastalıklardan arındırma çalışması yapılmıştır.

Tarımsal Araştırmalar ve Politikalar Genel Müdürlüğü (TAGEM) tarafından desteklenen bu proje, Enstitümüz Mühendislerinden Şenay KURT, Ertuğrul TURGUTOĞLU, Gülay DEMİR, Seyla TEPE, Nejla ÇELİK, Bengi TOPKAYA KÜTÜK tarafından yürütülmektedir.